

УДК 327.477

**НЕОБХІДНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ПОЛІТОЛОГІЯ” В АГРАРНИХ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

*Труш О.М., к.і.н., ст. викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП НУБіП
України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

У статті розглядаються аргументи щодо необхідності вивчення політології як обов'язкової навчальної дисципліни в аграрних вищих навчальних закладах у контексті загального значення цієї науки для розвитку та професійного становлення майбутніх аграріїв.

Політологія, навчальна дисципліна, викладання, громадянська освіта, політична культура, фахівці-аграрії.

Завдяки комплексній соціально-гуманітарній освіті людина підноситься до рівня високорозвиненої індивідуальності з гуманним мисленням і широким кругозором, стає не просто суб'єктом тієї чи іншої професійної активності, а творцем суспільного прогресу. Політична освіта є невід'ємною та органічною складовою системи соціально-гуманітарних наук, про необхідність обов'язкового вивчення якої рекомендував організований у Парижі міжнародний колоквиум ЮНЕСКО ще у 1948 р. Час переконливо показав, що там, де виникли сприятливі умови для поширення політологічних знань, там суспільство впевнено йшло шляхом соціального прогресу, оскільки основним гальмом соціального прогресу народів виступала їхня політична безграмотність та безпорадність.

Останнім часом в Україні розгорнулася дискусія навколо питання, чи насправді існує реальна потреба обов'язкового вивчення деяких соціально-гуманітарних дисциплін у вищій школі. До таких дисциплін зарахували і “Політологію” [5]. Тим не менше, існують цілком поважні причини вважати, що цей предмет повинен лишитись серед обов'язкових дисциплін для вивчення у вищій школі, зокрема в аграрних вищих навчальних закладах.

На жаль, ґрунтовних досліджень з цього питання у країні майже не існує. Однак, щодо значення політології для українського суспільства і молоді протягом останніх двадцяти років висловлювались такі автори, як А. Колодій, В. Горбатенко, Ф. Рудич, М. Головатий, О. Бабкіна, В. Бабкін, В. Бебик, В. Пушкін та інші. Зокрема, Ф. Рудич вважає, що ключовим завданням політології є саме навчально-освітня діяльність, формування високої політичної свідомості і політичної культури громадян України і особливо молодого покоління [7]. Слід також виокремити праці Н. Островської, в яких досліджено особистісно-розвиваючий підхід у викладанні політології для студентів аграрних ВНЗ [3, 4].

Метою статті є висвітлення доцільності вивчення дисципліни “Політологія” як обов'язкової в аграрних вищих навчальних закладах України та аналіз значення цієї науки для розвитку та професійного становлення майбутніх аграріїв.

Політична наука в Україні виникла одночасно із отриманням незалежності. За цей період намітились позитивні тенденції її поступу й ствердження: у провідних університетах відкрились відділення політології, почали формуватись наукові школи, випускники відділень політології почали працювати у широкій сукупності політичних інститутів. Ключовим завданням даної науки стала навчально-освітня діяльність, формування високої політичної свідомості і політичної культури громадян України, зокрема, молодого покоління. Політологія як навчальна дисципліна дає знання про політичні інститути, їх організацію та функціонування: права, свободи, обов'язки громадян; про політичні процеси; участь особи в політичному житті; суб'єкти і об'єкти політики; політичну культуру; світовий політичний процес.

СЕКЦІЯ 3

**«Соціально-економічні аспекти управління якістю освіти і науки»
«Освітні інновації з позицій доступності та неперервності освіти»**

Цілеспрямоване вивчення політології в аграрних вищих навчальних закладах відіграє незамінну роль. Такий навчальний заклад покликаний готувати не тільки досить добре теоретично підготовленого фахівця-аграрія, основна його мета - сформувати людину з широким світоглядом, нонконформістською свідомістю, системою гуманістичних цінностей. Це завдання можливо виконати лише за допомогою викладання дисциплін із соціально-гуманітарного блоку.

Можна почути думку, що в європейських вишах технічного профілю обсяг вивчення соціально-гуманітарних дисциплін є значно меншим, ніж профільні предмети, або такі дисципліни у навчальній програмі взагалі відсутні [6]. Проте прихильники такої точки зору не беруть до уваги той факт, що в країнах Західної Європи дуже давні і сталі традиції демократичного суспільства, що безумовно позначається на рівні освіченості і світогляді громадян цих країн. Те, що для європейських студентів є нормою, загально відомими фактами, традицією, наша молодь мусить дізнаватись, розуміти, сприймати самостійно, що, звісно, є не простим завданням.

Вивчення основ політології в аграрних вищих навчальних закладах допомагає формувати таку молодь, яка б могла у майбутньому стати справжньою опорою демократичного суспільства. У цьому зв'язку слід згадати застереження авторів класичної праці "Громадянська культура" Г. Алмонда і С. Верби, які прямо зазначали, що "для розвитку стабільного та ефективного демократичного устрою вимагається набагато більше, ніж політичні та управлінські структури. Цей розвиток залежить від політичної культури.

Якщо така культура не здатна підтримувати демократичну систему, то шанси останньої на успіх дуже слабкі" [2]. Ґрунтовно вивчивши основи політології, майбутній аграрій має відчувати себе повноцінним громадянином, реальним творцем справжньої демократії, вміти професійно оцінювати реальність (або утопічність) політичної модернізації, яка здійснюється, і тим самим стати на шлях створення політичної філософії життя, формування високих норм моральної поведінки, правової свідомості, активної громадянської позиції [7].

Нагальна потреба в активізації процесу вивчення політології студентами освітніх установ аграрного профілю зумовлена низьким загальним рівнем їх обізнаності у галузі загальних знань про політичний і державний устрій рідної країни. Свою необізнаність вони намагаються пояснити аргументами на кшталт "нам не потрібна політологія", "я не мушу цього знати", "я - економіст/інженер, тож для мене все це зайва інформація", "політика - річ брудна, від мене нічого не залежить, тому мені це нецікаво" тощо. Виникає питання, якщо громадяни не хочуть знати, за якими правилами вони живуть і як влаштоване їхнє суспільство, для кого тоді писалася Конституція України?

Досить часто можна почути від студентства аграрного ВНЗ твердження, що політологія їм здається нецікавою, нудною, незрозумілою, і, відповідно, непотрібною. Проблема полягає насамперед у методах викладання цієї дисципліни. Звісно, для того, щоб викладати дану дисципліну, потрібне не тільки досконале володіння матеріалом, але й певний рівень педагогічної майстерності: вміння володіти аудиторією, навести вдалий приклад, зацікавити темою, мотивувати студента працювати.

Проблему нецікавості до політології як навчальної дисципліни можна вирішити, приділивши більше уваги питанню професійно-значущої мотивації її вивчення. Поняття мотивації включає усі види спонукань діяльності. Основними мотиваційними чинниками є такі: усвідомлення важливості предмета політології для професійної підготовки майбутнього аграрія, інтерес до даного предмета, якість викладання, співвідношення між труднощами засвоєння предмета і особистісними здібностями, стосунки з викладачем. Вони забезпечуються шляхом вивчення особливостей кожного студента: рівня відповідних знань, ступеня прояву здібностей, потенційних можливостей, приналежності до певної типологічної групи тощо [4].

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

Наступною педагогічною умовою зацікавлення даною дисципліною є урізноманітнення форм навчальних занять, серед яких найбільш ефективними є: особистісно-орієнтовані лекційні (проблемно-моделюючі, лекція-практикум, лекція з коментарями, лекція-конференція), семінарські та практичні заняття; самостійна науково-дослідницька робота студентів: підготовка доповідей, рефератів, есе, творчих проектів тощо.

Тобто методологічні проблеми у викладанні дисципліни “Політологія”, які позначаються на уявленні студентів про всю науку в цілому, ще не означають, що ця дисципліна зайва в навчальній програмі аграрного ВНЗ.

Не можна оминати увагою і той факт, що вивчення основ політології є, фактично, втіленням громадянської освіти в Україні. Ще десять років тому питання щодо необхідності громадянської освіти для української молоді було одним із пріоритетних. Українські науковці-політологи доклали багато зусиль для того, щоб наша молодь отримала не тільки фахову, але й громадянську освіту [1]. Сьогодні ж лунають думки, що знання про суспільство і його інститути молоді люди можуть вільно отримати деінде, а вища школа покликана перш за все підготувати фахівця. Так, але фахівця високоосвіченого, з високим рівнем культури та моралі. У протилежному випадку ми отримуємо випускника, який стверджує, що Україна - це монархія, а монархом є обраний Президент В. Янукович. Для чого Україні такі фахівці, зокрема, аграрії? Це питання всеукраїнського масштабу. Такі знання молодь може і повинна отримати лише у процесі комплексного навчання.

Варто згадати і про економічний бік питання. Якщо політологія стане вибірковою навчальною дисципліною для студентів аграрних ВНЗ, зрозуміло, що кількість груп істотно знизиться, відповідно, знизиться педагогічне навантаження викладачів, і сама кількість викладачів теж. Постає наступне питання, що ж робити тим викладачам, які внаслідок такої реформи позбавляться хто частини заробітку, а хто й робочого місця?

Таким чином, у підсумку можна стверджувати, що політологія як навчальна дисципліна повинна залишитись у переліку обов’язкових для вивчення студентами аграрних вищих навчальних закладів. Переведення її з обов’язкових у вибіркові позбавить майбутніх аграріїв цілого пласту знань, необхідних для формування їх політичної свідомості та громадянської культури. Люди позбавлені політичних знань, приречені бути не свідомими та активними громадянами своєї держави, а всього лише об’єктами політичних маніпуляцій. Адже демократичне суспільство - це суспільство у якому не лише високо цінується свобода, але й де люди можуть, а головне вміють мислити та діяти відповідально, свідомо беручи на себе цю відповідальність.

Слід нарешті зрозуміти, що саме там де процвітає політичне неучтво, верховодять авантюрні політики й в кінцевому випадку страждають цілі народи. Слід набратися політичного терпіння і обачності й працювати над формуванням справжньої демократичної свідомості, відкинувши усі спроби радикальних атак на суспільну свідомість, продиктованих політичною кон’юктурою.

Список літератури

1. Галактіонова І. В. Громадянська освіта як фактор впливу на формування політичної культури громадян України / І. В. Галактіонова // Альманах “Магістеріум. Політичні студії”. - Київ: НаУКМА, 2002. - Випуск 10. - С. 52-56.

2. Цит. за: Заява Всеукраїнської асоціації політологів України щодо викладання політології у вищих навчальних закладах України від 01.04.2010. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://vgolos.com.ua/politic/party_news/316.html?page=68

СЕКЦІЯ 3

«Соціально-економічні аспекти управління якістю освіти і науки»
«Освітні інновації з позицій доступності та неперервності освіти»

3. Островська Н. Д. Особистісно-розвиваючий підхід у викладанні політології для студентів агротехнічного інституту / Н. Д. Островська // Збірник наукових праць “Педагогіка вищої та середньої школи”. - Кривий Ріг: КДПУ, 2004. - Вип.9. - С.42-45.

4. Островська Н. Д. Особистісно-орієнтований підхід у навчанні дисциплін гуманітарного циклу студентів агротехнічного інституту: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.Д. Островська; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. - Т., 2007. - 20 с.

5. Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента. Наказ Міністерства освіти і науки України № 642 від 9 липня 2009 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://www.mon.gov.ua/newstmp/2009_1/09_07/doc1.doc

6. Решетилова О. В сьогоднішньому гуманітарному світі людина повинна почувати себе вільно / О. Решетилова // День - № 121, четвер, 16 липня 2009 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=276990&mainlang=ukr>

7. Рудич Ф. Політична наука чи політологія? / Ф. Рудич [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=21&c=453>

В статье рассматриваются аргументы касательно необходимости изучения политологии как обязательной учебной дисциплины в аграрных высших учебных заведениях в контексте общего значения этой науки для развития и профессионализма будущих аграриев.

Политология, учебная дисциплина, преподавание, гражданское образование, политическая культура, специалисты-аграрии.

THE NECESSITY OF POLITICAL SCIENCE LEARNING IN THE AGRARIAN POST-SECONDARY INSTITUTIONS

O.M. Trush

The article discusses arguments regarding necessity of political science learning as compulsory subject in the Agrarian post-secondary institutions in the frame of the meaning of this science for the development and the professional establishment of future agrarians.

Political science, subject, teaching, civic education, political culture, specialists-agrarians.